

Psycho-educatiekoffer

Project gezinsbehandeling / -begeleiding

Eric Hermans
Judith Zadoks
Rianne Gijzen

Postbus 8228, 3503 RE Utrecht
Telefoon: (030) 789 2483,
e-mail: e.hermans@vilans.nl
Website: www.vilans.nl

Utrecht, november 2011

Opgesteld door:

Eric Hermans en Rianne Gijzen, Vilans
Judith Zadoks, Zadoks Advies

In samenwerking met:

Deskundigen van Gemini zorg en dienstverlening, Gors, Heliomare,
InteraktContour, De Noorderbrug, NOVIZORG, NSWAC, Pluryn, Sherpa, SIZA,
Steinmetz | de Compaan, SWZ, Syndion, Zozijn

Vilans

Psycho-educatiekoffer

Achtergrond

In 2008 is Vilans, het kenniscentrum voor langdurende zorg, gestart met het project 'Gezinsondersteuning van gezinnen met een kind met NAH'. Doel van dit project is het ontwikkelen van een NAH-specifiek ondersteuningsaanbod voor deze gezinnen. Zorgorganisaties uit het hele land werken mee aan dit project. In een leerwerkbijeenkomst op 19 april 2011, waar gedragsdeskundigen en gezinsbegeleiders van de diverse deelnemende zorgorganisaties aanwezig waren, is aandacht besteed aan psycho-educatiemateriaal voor gezinnen met een kind met NAH. Deze psycho-educatiekoffer is het resultaat van de input van de deelnemende zorgorganisaties tijdens deze bijeenkomst en van een inventarisatie van beschikbaar psycho-educatiemateriaal via internet.

Inhoud

De psycho-educatiekoffer bestaat uit psycho-educatiemateriaal dat gedragsdeskundigen en gezinsbegeleiders kunnen gebruiken in gezinnen met een kind met NAH. Het materiaal biedt handreikingen en informatie om aan kinderen, jongeren en ouders uit te leggen wat NAH is, wat de gevolgen ervan zijn en hoe er het beste mee omgegaan kan worden. De psycho-educatiekoffer is onderverdeeld in boeken, folders/teksten, beeldmateriaal en websites. Deze categorieën zijn onderscheiden naar de beoogde doelgroep van het materiaal: kinderen, jongeren, broertjes en zusjes, ouders, onderwijsgevenden en andere professionals. Bij elk product zijn algemene gegevens als de titel en uitgever weergegeven, en is omschreven voor wie het product bedoeld is en waar het verkregen kan worden. Tevens is een korte omschrijving gegeven van de inhoud van het product.

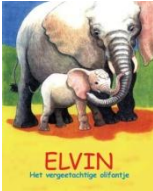
Naast de genoemde materialen, kan voor psycho-educatie gedacht worden aan hyves/facebook, filmpjes op Youtube en powerpointpresentaties over NAH. Tevens zijn spelletjes, creatief materiaal en andere voorwerpen geschikt voor kinderen met NAH. Hierbij kan gedacht worden aan emotiekaartjes om emoties te herkennen en te benoemen, een driedimensionaal model van de hersenen en duplo of playmobil (bruikbaar vanuit de contextuele visie). Voor broertjes en zusjes, klasgenoten en vriendjes van een kind met NAH, kan materiaal gebruikt worden voor ervaringsoefeningen, zoals een bril met kokervisie en een koptelefoon om tijdens het voeren van een gesprek op te zetten.

Voorwaarden voor gebruik

Gebruik van de psycho-educatiekoffer in gezinnen met een kind met NAH vereist kennis van en ervaring met de gevolgen van NAH bij kinderen en jongeren, kennis van en ervaring met gezinsbegeleiding, kennis van ontwikkelingspsychologie en kennis van leeftijdsfasen. Tevens is kennis nodig van de materialen in de koffer en van de wijze waarop, bij wie en wanneer de materialen gebruikt kunnen worden in het proces van gezinsondersteuning.

BOEKEN**KINDEREN**

Titel	Doelgroep	Verkrijgbaarheid	Toelichting
<p><i>Waarom heeft een krokodil zo'n platte kop? en andere (voorlees)verhalen voor kinderen</i> Hans Hessels (2004)</p> <p>Vereniging Cerebraal € 3,50</p>	Kinderen	Vereniging Cerebraal http://www.cerebraal.nl/?menu=3&url=/main.php%3Fid=97	 <p>De gevolgen van hersenletsel worden beschreven in de vorm van dierenverhalen voor kinderen.</p>
<p><i>Mag ik ook ff?</i> Martine Kapitein en Rita van der Horst (2009)</p> <p>ISBN: 9789490396015 52 pagina's € 7,50</p>	Brusjes 8-14 jaar	Hersenstichting Nederland: http://www.hersenstichting.nl/shop/alle%20uitgaven/412/index.html	 <p>Er gaat vaak veel aandacht naar de persoon met NAH, maar er verandert ook veel voor de rest van het gezin. Speciaal voor kinderen tussen de 8 en 14 jaar met een broer of zus met NAH, maar ook geschikt voor de rest van de familie.</p>

<p><i>Een avontuurlijke reis door je hoofd. Zo werken je hersenen.</i> Max van der Linden (2009)</p> <p>Uitgeverij: Pimento ISBN: 9789049923488 255 pagina's € 15,95</p>	<p>Kinderen vanaf 7 jaar</p>	<p>Pimento kinderboeken http://www.pimentokinderboeken.nl/boek/116/9789049923488/Een-avontuurlijke-reis-door-je-hoofd/</p>	 <p>Wat gebeurt er eigenlijk in je hersenen als je verliefd bent? Of als je slaapt? Hoe zorgt je brein ervoor dat je kunt zien? Waar worden je herinneringen opgeslagen? Kunnen mensen die in coma liggen écht horen wat je zegt? In <i>Een avontuurlijke reis door je hoofd</i> wordt antwoord gegeven op al deze en nog veel meer vragen. Met heel veel weetjes en proefjes die een kind zelf kan doen.</p>
<p><i>Elvin, het vergeetachtige olifantje</i> Snyder, H. (2011)</p> <p>Uitgever: Lash & Associates Publishing/Training Inc. ISBN: 24 pagina's € 17,50</p>	<p>Kinderen met NAH en hun gezin, klasgenoten en vrienden.</p>	<p>Vilans http://www.vilans.nl/Pub/Home/Ons-aanbod/Producten/Product-en-Elvin,-het-vergeetachtige-Olifantje.html</p>	 <p>Het prentenboek laat zien welke leer-, gedrags- en sociale problemen vaak voorkomen bij kinderen met NAH. Het is een hulpmiddel voor psycho-educatie over NAH en verschaft inzicht in de gevolgen van NAH voor kinderen zelf, maar ook voor het gezin, vrienden, leerkrachten en klasgenootjes.</p> <p>‘Elvin, het vergeetachtige Olifantje’ kan ingezet worden als een opvoedkundige ‘tool’ voor iedereen die werkt met kinderen met NAH: in ziekenhuizen, in de revalidatie, thuis of in een privépraktijk. Het boekje is ook goed bruikbaar voor professionals in het onderwijs.</p>

<p>Niet Altijd Handig Hanneke van der Werf (2003)</p> <p>Uitgeverij: Syntax Media ISBN: 9789080559448 56 pagina's € 9,90</p>	<p>Kinderen 8-12 jaar met een gezinslid met NAH</p>	<p>Syntax Media http://www.syntaxmedia.nl/show-book.php?id=86</p>	 <p>Wat maakt een kind door als zijn broer, zus, vader of moeder hersenletsel oploopt? Dagelijkse situaties passeren de revue vanuit de beleving van Willem, de zoon van Jaap met NAH, en Inge, de zus van Martijn met NAH. Geschikt voor kinderen van 8 tot 12 jaar.</p>
JONGEREN			
Titel	Doelgroep	Verkrijgbaarheid	Toelichting
<p>Methode Rik: Revalidatie en ik (Handleiding, werkboek en spel) De Hoogstraat & Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU)</p> <p>± € 900,- voor de speeltafel met toebehoren en de animaties, exclusief training</p>	<p>Jongeren 14-20 jaar met NAH</p>	<p>Revalidatiecentrum De Hoogstraat http://www.dehoogstraat.nl/revalideren/kinderen_en_jongeren/aandoening_nah/rik</p>	<p>Methode voor groepsbehandeling van jongeren met NAH. Met behulp van een werkboek en het spel Rik worden de jongeren begeleid om na te denken over de invloed van het hersenletsel op de dagelijkse activiteiten, zoals school, werk en uitgaan met vrienden en vriendinnen.</p> <p>De groepsbehandeling heet Rik, naar de hoofdpersoon van het spel en het werkboek. Rik heeft zelf hersenletsel en belandt in allerlei situaties waar hij geen raad mee weet. De groepsleden geven Rik advies. Zo komen de problemen van de jongeren op een laagdrempelige manier ter sprake.</p>

ouders / onderwijsgeschiedenis / andere professionals

Titel	Doelgroep	Verkrijgbaarheid	Toelichting
<p><i>Het puberende brein</i> Eveline Crone (2008)</p> <p>Uitgeverij: Bert Bakker ISBN: 9789035132696 179 pagina's € 17,95</p>	<p>Ouders, onderwijsgeschiedenis en andere professionals</p>	<p>http://uitgeverijprometheus.nl/index.php?option=com_pac&view=boek&letter=C&fondsgroep_code=200&fonds_id=0&limitstart=10</p>	 <p>Eveline Crone beschrijft wat de laatste jaren is ontdekt over de hersenen van adolescenten en legt op basis van deze recente inzichten uit waar de emotionele stormen vandaan komen, waarom de mening van vrienden opeens veel belangrijker wordt dan die van ouders en wat we van adolescenten kunnen verwachten op school. Het boek is interessant voor lezers die professioneel of anderszins met adolescenten te maken hebben.</p>
<p><i>BrainSTARS: Strategies for Teams and Re-education for Students with Acquired Brain Injury</i> Dise-Lewis, J.E., Calvery, M.L., & Lewis, H.C.</p> <p>Uitgeverij: Lash & Associates Publishing/Training, Inc. 320 pagina's</p>	<p>Ouders, onderwijsgeschiedenis en andere professionals</p>	<p>Vilans</p> <p>http://www.vilans.nl/Pub/Home/Home-Weblog/BrainSTARS-Hersenletsel-en-rijzende-sterren.html</p>	 <p>Uitgebreid handboek over NAH bij kinderen voor ouders en onderwijsgeschiedenis. Het eerste deel geeft algemene informatie over de (lange termijn) gevolgen van NAH voor het dagelijks leven van kinderen en jongeren. Het tweede deel gaat over de omgang met problemen en beschrijft interventiestrategieën. Deel 3 is een beschrijving van de behoeften van ouders, mogelijkheden wat betreft hulpverlening en richtlijnen voor school.</p>

<p><i>Hersentumoren bij kinderen</i> Georgiades, M., Naafs-Wilstra, M. & Schouten-Van Meeteren, N.</p> <p>ISBN: 9789099593761 240 pagina's € 25,-</p>	<p>Ouders, onderwijsgeevenden en anderen die te maken hebben met een kind met een hersentumor</p>	<p>Vereniging Ouders, kinderen en kanker (VOKK) http://webwinkel.vokk.nl/ index.cfm?fuseaction=publiek_product.detail&pro_id=12</p>	 <p>Het boek behandelt de behandeling van hersentumoren bij kinderen, de prognose, mogelijke late gevolgen, schoolproblemen en cognitieve revalidatie, en gaat in op de kwaliteit van leven van het hele gezin.</p>
<p><i>Omgaan met hersenletsel</i> Palm, J. (2005)</p> <p>Uitgeverij: Van Gorcum ISBN: 9789023240983 180 pagina's € 28,25</p>	<p>Professionele hulpverleners, maar ook toegankelijk voor niet- professionals</p>	<p>Van Gorcum http://www.vangorcum.nl/ /NL_toonBoek.asp?PublID=4105</p>	 <p>In dit boek wordt een overzicht gegeven van het gehele terrein van NAH, waarbij de nadruk vooral ligt op het leven na de acute fase: de revalidatiefase en vooral de chronische fase. Wetenschappelijke inzichten worden daarbij vertaald naar de praktijk van alledag, waarbij de patiëntbeleving centraal staat. Het boek wordt afgesloten met een hoofdstuk over kinderen met NAH en een hoofdstuk over het omgaan met mensen met hersenletsel.</p>

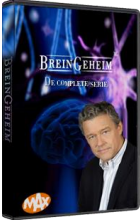
<p><i>Kinderen met niet-aangeboren hersenletsel: informatie voor ouders en gezinsleden</i> Vrancken, P.H. (2004)</p> <p>Uitgeverij: LEMMA ISBN: 9789059312845 63 pagina's</p>	<p>Ouders, gezinsleden en anderen in de omgeving van kinderen en jongeren met NAH</p>	<p>Uitgeverij LEMMA http://www.boomlemma.nl/gezondheidszorg/catalogus/kinderen-met-niet-aangeboren-hersenletsel-1#</p>	 <p>Dit boek bevat de noodzakelijke informatie over oorzaken en gevolgen van niet-aangeboren hersenletsel, de gevolgen voor het kind of de jongere, de school en het gezin. Het boek bevat adviezen over de wijze waarop ouders, broers en zussen en andere betrokkenen met de gevolgen van niet-aangeboren hersenletsel kunnen omgaan.</p>
--	---	---	--

FOLDERS/TEKSTEN			
Titel	Doelgroep	Verkrijgbaarheid	Toelichting
<p>Kopzorgen (2009)</p>	<p>Ouders/verzorgers van jongeren met NAH</p>	<p>Pluryn www.pluryn.nl</p>	 <p>De brochure is opgebouwd uit vier hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk beschrijft het begrip NAH. Hoofdstuk 2 gaat over de mogelijke gevolgen van NAH. Het derde hoofdstuk richt zich op de uitgangspunten van de begeleiding in relatie tot de specifieke zorgvraag van jongeren met NAH. Het vierde hoofdstuk gaat over de kwaliteit van de zorg.</p>
<p>Tips voor thuiszorgers over NAH</p> <p>Steunpunt Expertise Netwerken (SEN), Vlaanderen</p>	<p>Thuiszorgers voor mensen met NAH</p>	<p>SEN http://www.senvzw.be/wg/trainersgroep-vormingspakket-niet-aangeboren-hersenletsel/content/tips-voor-thuiszorgers-over-nah/content/attachment?attachmentId=230</p>	 <p>Brochure met tips en adviezen voor de omgang met personen met NAH. De brochure begint met een aantal algemene aanwijzingen, bruikbaar als handleiding om tot een goede basishouding te komen. Daarna volgt een reeks tips om beter om te gaan met specifieke problemen.</p>

<p>Children and Youth Sample Packet of Tip Cards Folders uit de USA in het Engels</p>	<p>Ouders, onderwijsgeevenden en andere professionals</p>	<p>www.lapublishing.com</p>	 <p>Informatie over de behandeling en het onderwijs voor kinderen en jongeren met NAH.</p>
--	---	---	---

BEELDMATERIAAL**KINDEREN**

Titel	Doelgroep	Verkrijgbaarheid	Toelichting
<i>Paultje en de draak</i> € 5,-	Kinderen met kanker, brusjes	www.paultjeendraak.nl of www.vokk.nl	 <p>Een animatiefilm voor kinderen van 5-13 jaar met kanker. De film steekt kinderen met kanker en hun familie, vriendjes en klasgenoten een hart onder de riem.</p>

JONGEREN EN VOLWASSENEN			
Titel	Doelgroep	Verkrijgbaarheid	Toelichting
<p>Hersenletsel en dan... Hersenstichting Nederland en het Nederlands Centrum Hersenletsel (NCH) (2006)</p> <p>Uitgeverij: HR media Speelduur: 105 minuten €24,95</p>	<p>Iedereen met NAH, maar ook voor ouders, broers, zussen en docenten.</p>	<p>www.hersenletselendan.nl</p>	 <p>Op de DVD staan vier jongeren centraal die jaren geleden als kind werden getroffen door hersenletsel. De oorzaken waren uiteenlopend: een tumor, een auto-ongeval, een val en hersenontsteking. Inmiddels zijn ze jaren verder en vertellen ze over hun leerproblemen en de zoektocht langs scholen en stageplaatsen. Ook ouders komen aan het woord en vertellen over opvoeding en de zorgen over de toekomst van hun kind. Het doel van de DVD is het vergroten van inzicht in restverschijnselen, beperkingen en mogelijkheden na hersenletsel. Voor docenten is een extra module toegevoegd, waarin onder meer tips gegeven worden om leerlingen met NAH te ondersteunen bij hun leerproblemen.</p>
<p>BreinGeheim. Zesdelige serie met Charles Groenhuijsen. Omroep MAX</p> <p>€ 14,95</p>	<p>Volwassenen</p>	<p>Omroep Max (uitzending 26 april 2011) http://www.omroepmax.nl/?waxtrapp=xffvtEsHnHUVONgBdB http://www.omroepmax.nl/?waxtrapp=myjpkJsHnHUVOKXE</p>	 <p>Hoe werken onze hersenen? Wat weten we ervan? In de zesdelige serie gaat Charles Groenhuijsen op ontdekkingsstocht in de wetenschap. Zes afleveringen: 1) Het prille brein. 2) Het babybrein. 3) Het kindbrein. 4) Het puberbrein. 5) Het volwassen brein. 6) Het rijpe brein.</p>

WEBSITES			
KINDEREN			
Naam	Doelgroep	Verwijzing	Toelichting
Brainkids	Kinderen en jongeren met NAH; kinderen en jongeren met iemand met NAH in hun omgeving	www.brainkids.nl http://www.brainkids.nl/i/khebkids/spreekbeurtkidszelf.html http://www.brainkids.nl/i/khebjongeren/werkstukjongerenz.html	Informatie voor kinderen en jongeren over NAH en de gevolgen ervan, tips en mogelijkheden voor hulp. Ook informatie voor het houden van een spreekbeurt of het maken van een werkstuk.
Jeugd en hersentumor	Kinderen met een hersentumor	http://www.jeugdenhersentumor.nl/jeugd/	Informatie voor kinderen over onder meer de ziekte, de behandeling en het ziekenhuis.
OUDERS/ONDERWIJSGEVENDEN/ANDERE PROFESSIONALS			
Hersenstichting Nederland	Volwassenen	www.hersenstichting.nl	Informatie over onder meer de hersenen, hersenaandoeningen en hulp bij hersenletsel.
Cerebraal	Volwassenen	www.cerebraal.nl	Informatie over onder meer NAH en de gevolgen ervan.
Jeugd en hersentumor	Ouders	http://www.jeugdenhersentumor.nl/ouder/	Informatie voor ouders van een kind met een hersentumor. Op de site is informatie te vinden over onder meer de ziekte, de behandeling, het ziekenhuis en gevolgen op de lange termijn.

